

Engpiber *Anthus pratensis*

Meadow pipit

Engpiberen yngler stort set kun i Europa, hvor den er en almindelig ynglefugl i Central- og Nordeuropa. Arten er knyttet til det åbne land og yngler over det meste af Danmark, med de højeste tætheder i det vestlige Jylland. Fuglene fra de nordlige bestande er trækfugle, mens de sydligere yngleområder kun forlades, hvis vinteren bliver hård. Engpiberne overvintrer i Vest-, Central og Sydeuropa samt Nordafrika. I Danmark ses flest fugle på træk i september-oktober og i april-maj. Nogle overvintrer i milde vintrer.

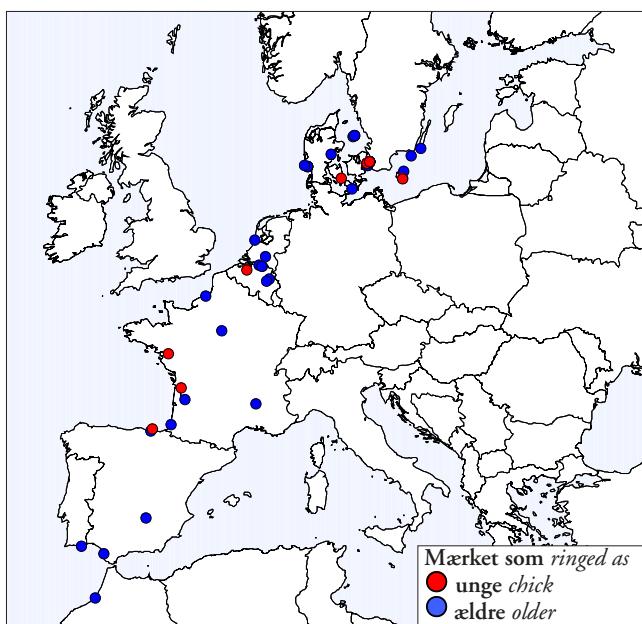

Fig. 1. Samtlige genfund af engpiber ringmærket i Danmark (n=80). All recoveries of meadow pipit ringed in Denmark (n=80).

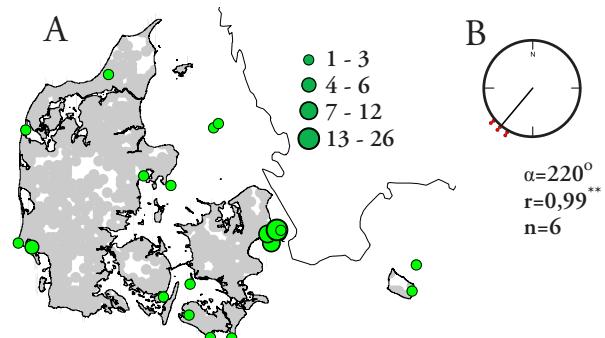

Fig. 2. A) Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites for birds later recovered, and breeding distribution (1993-96).
B) Retning af direkte efterårstræk (jul-dec, >100 km). Direction of direct autumn migration (Jul-Dec, >100 km).

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark blev den første engpiber ringmærket i 1921, og i alt er det blevet til 10.718 mærkninger (fig. 4). Siden 1960 er der årligt ringmærket mellem 100 og 400 engpibere, i 1981 dog 639, hvilket er det højeste årlige antal (fig. 4). Engpiberne er ringmærket af Roskildefjordens Ringmærkningsstation (5), Dansk Ornithologisk Central (567), Odense Ringmærkestation (5), Vildtbiologisk Station Kalø (7) og Zoologisk Museum (10.134). Kun 75 af de

Fakta Facts

Mærkninger Birds ringed 10.718

Genmeldinger Recoveries

Antal genmeldinger	No. of recoveries	80
-heraf uden for Danmark	Recovered abroad	23 (29 %)
Antal fugle	No. of individuals	75
-heraf mærket som unger	Ringed as chicks	9 (12 %)
Genmeldingsandel	Proportion recovered	0,7 %
Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark		23
<i>Ringed abroad and recovered in Denmark</i>		

Ekstremer Extremes

Højeste alder	Oldest bird	3 år 2 mdr.
Længste afstand	Longest dist.	Marokko Marocco 2.827 km
Nordligst	Northernmost	Danmark Denmark (56° 44'N)
Sydligst	Southernmost	Marokko Marocco (34° 02'N)
Østligst	Easternmost	Sverige Sweden (16° 25'E)
Vestligst	Westernmost	Portugal Portugal (07° 50'W)

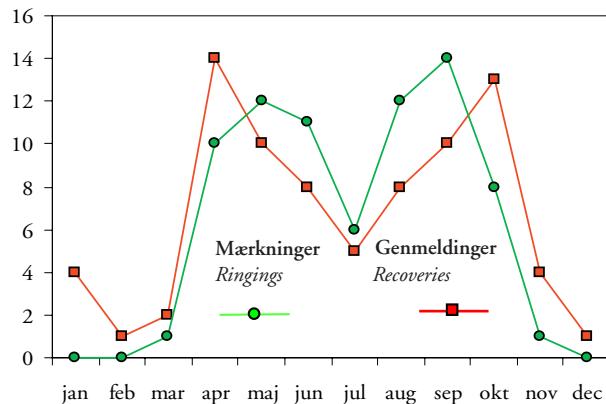

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af engpiber. Month of ringing and recovery for recovered meadow pipit.

mærkede fugle er genmeldt. Hele 28 af de genmeldte fugle er ringmærket på Flakfortet i Øresund og 22 på Amager (fig. 2A). De fleste genmeldte fugle (93%) er ringmærket i perioden april-oktober (fig. 3). Ud over de ni fugle, der er ringmærket som redeunger, er 25 fugle, ringmærket i perioden juni-august, formentlig danske fugle. Materialet består således formentlig både af danske ynglefugle og traekgæster. I Danmark er desuden genfundet 23 engpibere, mærket i udlandet.

Træk og overvintring

Engpiberne trækker mod sydvest (fig. 2B). I slutningen af september er den første engpiber genfundet i udlandet, i Belgien, hvorfra hovedparten af genfundene fra oktober også stammer (fig. 5A). I slutningen af september og i oktober er der til-

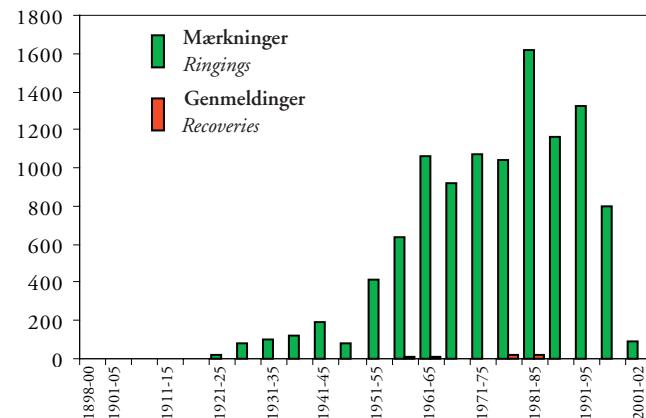

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for engpiber ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of meadow pipit ringed in Denmark.

svarende ringmærket 14 engpibere i Belgien, som senere er genfundet i Danmark (fig. 7). I begyndelsen af oktober en danskmærket engpiber nået til Biscayabugten i det sydvestlige Frankrig, hvorfra endnu en er genmeldt i slutningen af oktober. I slutningen af oktober er en fundet i det sydlige Portugal (fig. 5A). Gennemsnitspositionen ligger i oktober i Frankrig/Belgien (fig. 6), men er formentlig påvirket af den store ringmærkningsaktivitet i Belgien i denne periode. I november er en fugl fundet i Sydfrankrig og en i Sydspanien (fig. 5A). I vinterperioden er danskmærkede engpibere genfundet på Christiansø, i Holland, Frankrig, Spanien og Marokko (fig. 5B). De formodede danske ynglefugle er i vinterperioden genfundet i Frankrig og Spanien, og gennemsnitspositionen ligger således syd for Danmark ($P<0,01$).

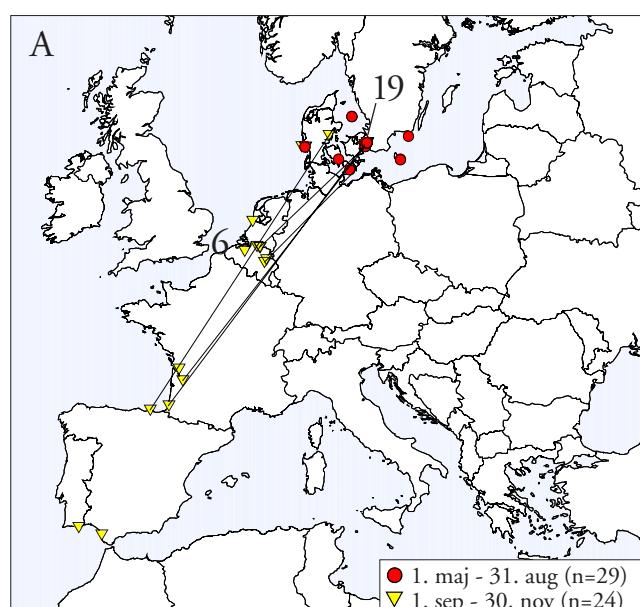
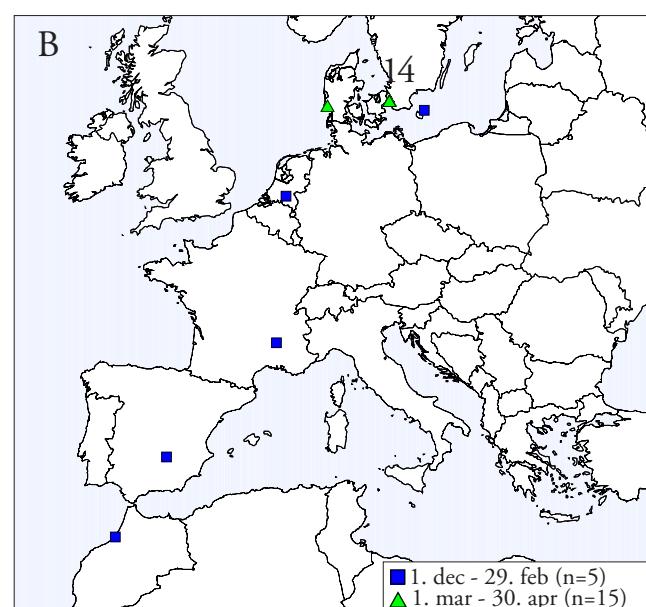

Fig. 5. Genmeldinger fra A) yngletiden og efterårsperioden og B) vinter- og forårsperioden af engpiber ringmærket i Danmark. Linjer på kort A angiver direkte træk. Recoveries during A) the breeding season and autumn and B) winter and spring of meadow pipit ringed in Denmark. Lines on map A indicate direct migration.

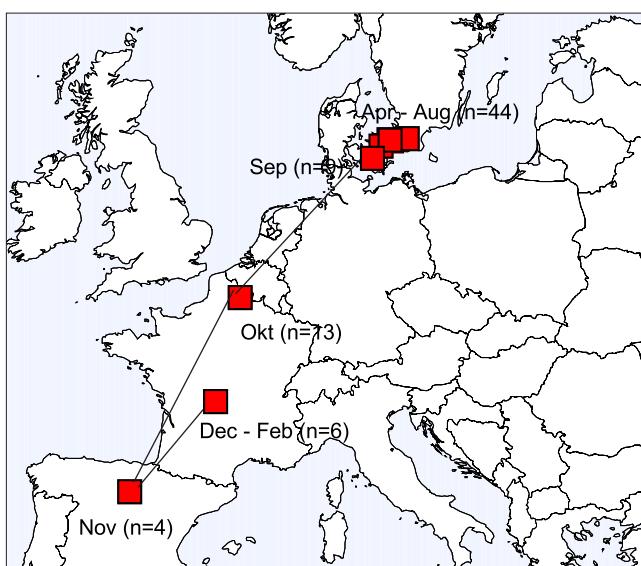

Fig. 6. Månedlige gennemsitspositioner for engpiber ringmærket i Danmark. Monthly mean positions for meadow pipit ringed in Denmark.

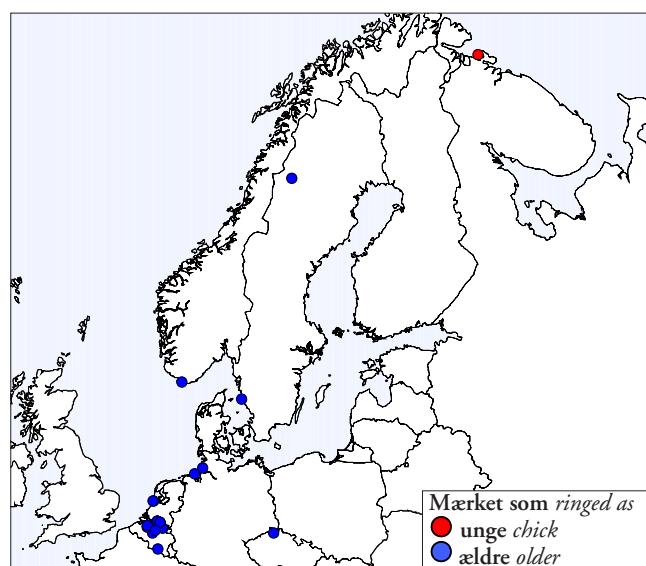

Fig. 7. Mærkningslokaliteter for engpiber ringmærket i udlandet og genfundet i Danmark (n=23). Ringing locations of meadow pipit ringed abroad and recovered in Denmark (n=23).

På Christiansø blev der aflæst en engpiber 18. oktober 1988, som var ringmærket i Tjekkiet 26. oktober året før (fig. 7). Denne fugl stammer formentlig fra den nordøstlige del af yngleområdet, hvis fugle især overvintrer i Middelhavsområdet (Zink 1975).

I forårsperioden er danskmærkede engpibere kun genfundet i Danmark. En er aflæst på Langli og 14 på Flakfortet, heraf én i marts og 13 i april. Disse 15 fugle var alle ringmærket samme sted mellem april og september i et foregående år. Der foreligger 29 genfund fra sommerperioden (fig. 5A), heraf 28 i umiddelbar nærhed af mærkningslokaliteten og et i Blekinge i Sverige. Fuglene, der er fundet på mærkningslokaliteten i sommerperioden, er i flere tilfælde ringmærket i sommerperioden et eller to år forinden.

Der foreligger meget få oplysninger om de danske trækgæsters oprindelse. Ingen af de danskmærkede trækgæster er genfundet i yngletiden, og blandt fugle ringmærket i udlandet og genfundet i Danmark er blot én mærket som redeunge. Fuglen var mærket i juni 1960 på en lille ø ud for Kolahalvøen ved Barenthavet (fig. 7) og blev fundet i Dybbøl i december samme år. I Danmark er desuden fundet en engpiber ringmærket i de nordsvenske fjelde i august – formentlig en lokal ynglefugl.

Genmeldings- og dødsårsager

Størstedelen (68%) af de genmeldte engpibere er aflæst i live. Fuglene er aflæst i Danmark (45), Belgien (6), Holland (2) og Sverige (1). For hele 73 % af fug-

lene, der er genmeldt som døde, er dødsårsagen ikke oplyst eller fastslættet. Den hyppigste kendte dødsårsag er jagt. Seks engpibere er inddrapporteret som skudt, fire i Frankrig, en i Spanien og en i Marokko. Den længstlevende danskmærkede engpiber blev 3 år og 2 mdr. Fuglen var ringmærket som etårig på Flakfortet i juni 1977 og blev genfundet samme sted i september 1979.

English summary

The meadow pipit breeds in open country over much of the country, in highest densities in western Jutland. It is a common passage migrant in September–October and April–May.

The first meadow pipit was ringed in Denmark in 1921, with the number of ringings increasing until the 1980s. Ninety-three per cent of the recovered birds were ringed in April–October, probably including both Danish breeding birds and passage migrants. From Denmark the meadow pipits migrate SW. The first ringed bird was recovered south of Denmark, in Belgium, in late September. The birds seem to pass Belgium in September–October. The first bird was recovered in the Bay of Biscay in early October and by the end of the month one was recovered in southern Portugal. In winter the birds are recovered on Christiansø, in the Netherlands, France, Spain and Morocco. In spring 15 birds have been recorded at the ringing sites, mainly in April. The recoveries in Denmark give only very limited information about the origin of the passage migrants: a bird was ringed as a chick north of the Kola Peninsula and a potential breeding bird was ringed in August in northern Sweden.